

בראשית פרק א' פסוק כז □ "ויברא אלהים את-האדם בצלמו, בצלם אלוהים ברא אותו"

אף אחד מאיתנו לא מושלם, לא היה ולא נהייה. גם אדם לא היה מושלם, אבל אי אפשר לחשוב על סבא בלי להתפלא מיופיו הפנימי, הקרוב יותר לשלמות ממה שראיתי בכל בן אדם אחר. כשאני אומר יופיו הפנימי, כוונתי נשמתו.

אף פעם לא שאלתי את סבא אם הוא מאמין באלוהים, אני גם בטוח שבית קברות זה לא המקום לדון בשאלות כאלה, אבל אם אדם אכן נברא בצלם אלוהים, סבא הוא הוכחה לכך. רק צריך להכיר אותו כדי להבין את הדבר, ויש לי ארבעה זכרונות שארצה לשתף אתכם, שכל זכרון מסמל בשבילי חלק מאישיות יחידה במינה, האישיות של סבא שלי.

הראשון הוא גם הזכרון הראשון שיש לי מסבא, זה עוד מילדותי באמריקה שהוא בא לביקור ויצאנו להליכה. שאלתי אותו מתוך סקרנות באיזה שעה הוא נולד, הוא הסתכל אליי וענה לי במבטא הגרמני הכבד שלו: "I was born in der year one-tousand, nine-hundred and twenty one" ואני כילד אמריקאי פשוט לא הצלחתי להבין את הדבר. איך הוא נולד בשנת אלף ועדיין חיי? (הרי באמריקה אומרים 1921) התעקשתי שהדבר בלתי אפשרי, הוא התעקש חזרה שהוא אכן נולד בשנה הזו וככה נמשך עד שהייתי על סף בכי. הוא צחק והפסקנו את הוויכוח, בסוף הבנתי את התאריך, אחרי ששאלתי את אבא וצחקתי. זה היה סבא, הוא אהב להשתעשע והוא עשה זאת מאהבה, לא היה יום שראיתי אותו והוא לא ניסה לגרום לי לצחוק.

הזכרון השני הוא בקיבוץ, גם בהיותי ילד קטן, כשהוא מרים אותי ביד אחת ואת בת דודה שלי נועה ביד השנייה וחשבתי לעצמי שיש לי את הסבא החזק בעולם. תזכרו שהוא עוד היה בשנות השמונים לחייו כשזה קרה. והוא באמת היה חזק כשור, אפילו בחודשים האחרונים שלו הוא הצליח ללחוץ לי את היד בחוזק לא ייאמן. אבל עם כל החוזק הזה הוא היה האדם הכי עדין שהכרתי, והוא לא פספס הזדמנות לשחק עם נכדיו, ללא כל התייחסות לגיל כי אנחנו מעל הכל.

הזיכרון השלישי, הוא כבר מלפני שנתיים או שלוש, שוב עם בת דודה שלי נועה, כשיצאנו לעזור לסבא וסבתא עם הכביסה. סבתא הלכה לכמה רגעים ואני או נועה לקחנו את התיק שלה. באחת העליות, סבא רצה לסחוב את התיק עד למעלה וכשסבתא ביקשה אותו חזרה, הוא לא הסכים לתת לה כדי שלא יהיה לה קשה. ביקשו ממני לצנזר את החלק הזה אז אני רק אגיד שזה נגמר במכות (תהיו בטוחים שסבא לא לחם בחזרה, אם יש מישהו יותר חזק מסבא

זה סבתא..) וסבתא הצליחה להשתלט על התיק. זה סבא, הוא בחיים לא ייתן למישהו לעשות משהו בשבילו, אם הוא יכול לעשות את זה בעצמו, בעצם אפילו אם הוא לא מסוגל לעשות את זה הוא ינסה, רק לא לתת לגרום למישהו אחר לעשות בשבילו.

הזכרון הרביעי והאחרון, הוא מלפני שנה. זיכרון שבשבילי תמיד ישאר הזיכרון מסבא.

גם הוא מכאן בקיבוץ, בבית של סבא וסבתא. סבא שאל אותי מה שלומי ואמרתי לו בסדר גמור, כרגיל. והוא, כרגיל ענה לי בשאלה: קצת בסדר וקצת גמור?

צחקתי והוא שאל אם אני עושה משהו מיוחד. קפטן נבחרת כדור-רגל? לא. שחקן פיתוח בנבחרת כדורסל? לא. מתחרה באתלטיקה קלה? לא סבא, אני לא עושה משהו מיוחד בכלל אני לא טוב בדברים האלה.

אבל אתה אתה טוב בדברים אחרים הוא אמר. צחקתי ואמרתי לו שאני לא טוב ממש במשהו ספציפי והוא הסתכל עליי במבט כמעט נעלב. אחרי כמה רגעים הוא אמר לי משפט שתמיד יילוה אותי כשאחשוב על סבא..אתה ילד מדהים ואל תשכח את זה, אתה ילד יוצא דופן ואין כמוך. וככה במשך הדקות הקרובות הוא הסביר לי בדיוק כמה שאני טוב בדברים שונים שאף פעם לא חשבתי עליהם, באותו רגע הבנתי שאני מדבר עם אדם שיכול לגרום לכל אחד להרגיש הכי טוב שהוא יכול עם עצמו. זה סבא שלי, רגיש ואיכפתי לכל אחד שהוא הכיר בלי יוצא דופן. הוא ידע לאהוב ולכבד. אפילו בלי לדבר, רק עם החיוך הענקי שלו, הוא יכל לגרום לכל אחד לחייך.

אומרים שתמונה שווה אלף מילים, אז כמה שווה זיכרון? דיברתי הרבה, אבל אני בחיים לא אוכל להסביר מי זה סבא שלי על דף נייר, מזל שיש זיכרונות, כדי שלפחות תמיד נדע מי זה סבא, בתוכנו, לא צריך עוד מילים. אני אוהב אותך תמיד, ותודה שהיית האדם שהיית, צלם אנושי של משהו טהור יותר, משהו אלוהי.

יונו בן חנוך - נכד

